

חוקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

ל

עין משפט
נר מצוה

י א ב מיי פ"ב מהל
מפיקה ה"ל כל סמך ענין
פכ טעמי' ח"מ פ"י ר"ח
טעף כ"ה:
יח ג ד מיי פ"ב מהל'
טעון וטעון ה"ל ג סמך
ענין זכ' טעמי' ח"מ פ"י
קמך טעף פ' א:
י"ב ה מיי שס פ"ד הלכה
י"ד סמך ענין זכ' טעמי'
י"ח מ" פ"י קמו טעף פ' א:

רבינו גרשום

בכטי דבי בר סיסין.
כלומר ארוחן בכטיס שקניתי
מכר סיסין שזיה עשיר
מבינא לך: קשיא דרבא
אורבא: לדעיל סבירא
ליה דביד הלוקח הוה
ליה לאוקמי: והא לא הוסיב
דרב נחמן אוקמה ביד
לוקח ס"ל דביד מוכר
הוה ליה לאוקמה והוה
ליה איך המוציא מחבירו
עלוי הראיה: קשיא דרב
נחמן אורבא ונחמן: לדעיל
ליה ללוקח להביא ראיה.
וסי' דביד מוכר: הכא הויא
ליה למוכר להביא ראיה:
עליה: דמוכר מריא לגלוי:
נאמן מי לא אמרין ליה לבעל
שטרא להביא דנפק עליה
מעברת קום קיש שטרך
וקום בכטיס ה"ג להביא
דאמר מוכר אנא בשכיני
גוראי הוינא הוה ליה
ללוקח להביא ראיה ולקום
בכטיס והא מעשה דרב
סיסין ודשכיני גוראי פרשתי
הויב בסוף פרק מי שמח:
אנא בשוקי בריא הויא:
שתיימי הולך בסחורה
במקום שוקים ולא הייתי
יכול למחות מפני טרוד
סחורתי: טרוד בשוקיא:
וצנינו יכול למחות: (ת"ה)
ולא ובינתה מנאי וזל פוק
מן ארעא דידי ולא בעל
דברים דידי את ובעל
דמיך מאורו שקניתי ממנו:

א) נראה לז"ל הוה ליה ללוקח
להביא ראיה והאינא מיד
מוכר: הכל ללוקח קמי
בכטיס הוה ליה למכר להביא
ראיה: (ג) ז"ל כל לאו קח
מודית דהאי ארעא דידי הויא
ואת לא ובינתה מנאי: האיל
ולא ובינתה מנאי וכו':

לאן קמורית דהא ארעא דידי הוה. פי רבינו שמואל דאם מוחזק זה
שלש שנים וטעון מפלגיא זכנתיה דזכנה מינך קמי דידי דנאמן
במיגו דאי צעי אמר מינך זכנתיה ואכלתיה שני חוקה אי נמי אם
יש לו עדים שהחזיק זה המוכר יום אחד והביא ראיה מהיהא דדר
בקשמה צעילתה דלקמן וכדכרי
כן הוא היכא דיש עדים למעברת
שהקרקע שלו הייתה אצל בעובדא
דהכא (ט) משמע שלא היה למעברת
עדים מדקאמר לאו קא מודית כו'
אי הוה טעין קמי דידי זכנה מינך
או דר זה חד יומא היה נאמן אף
על פי שלא החזיק שלש שנים מיגו דאי
צעי אמר לא היתה שלך מעולם אצל
ודאי השתא דלאמר מפלגיא זכנתה
דזכנה מינך והוה עשיתה שלו א' תו
לא מזי למיטען קמי דידי זכנה
מינך או קמי דידי דר זה חד יומא
(ו) מיגו דאי צעי אמר בתחלה לא
היתה שלך מעולם דמיגו למפסע לא
אמרין כדמוכח לקמן (דף מט): גבי
הוא דדר בקשמה צעילתה ארבע
שנין ולומר מפלגיא זכנתיה דזכנה
מינך אמת לקמיה דר' מייא אמר ליה
אייתי סהדי דדר זיה אפילו חד יומא
ואוקמי לה צידך משמע דאי לית ליה
סהדי איך נאמן לומר קמי דידי דר זה
חד יומא במיגו דאי צעי אמר מינך
זכנתיה כיון שכבר הודה דלא מינייה
זכנה לית ליה תו מיגו ואין לו להאמינו
במאי דקאמר שמהא (ט) ממוך שהיה
יכול לשקר בתחילה קודם שהודה
ללא הוה מסיק אדעתיה שהיה זקוק
לבענה זו והא דקאמר התם רב

וחיטיה לדעתיה לחציבי דאי הוה א"ל קמי דידי זכנה מינך הוה מהימן
בזמיגו דאי צעי אמר מינך זכנתה לא קאמר שהיה עדין נאמן
בטענה זו אלא כלומר אי הוה טעין מעיקרא קודם שהודה וכו' דאי
הוה טעין מעיקרא קמי דידי דר זה חד יומא דהוה מהימן ועוד ראיה
מסוף (ט) דזה צבור (סנהדרין דף טז). גבי הוה איתמא דנפק שטרא
מתותי ידה אמרה ידענא ליה צהאי שטרא דפריע הוא כו' ולא
הימנה רב נחמן א"ל רבא והא אי צעיא קלתיא כיון דאתחזק צבי
דינא אי צעיא קלתיא לא אמר' אלמא אע"ג דקודם שראינוהו צביה
היתה נאמנת לומר דפריע הוא בזמיגו דאי צעיא קלתיא השתא דאתחזק
צבי דינא פי' שראינוהו צביה לא מהימנה דאין כאן עוד מיגו שעל
כרחק צריכה שטענה זו שהיא אומרת אם רואה לפטור את הלהו
וצונקנ' פי' שם אתחזק שהיה השטר מקיים² ואין נראה לר"י דמה מועיל
דנ"מ אי צעיא קלתיא² ועוד ראיה דתנן צפ' שבועת הדיינין (שבועות דף
לח): מנה לי צידך אמר לו הן למחר א"ל תנה לי נתתיו לך פטור ופרדן
מינה (שם מה). למ"ד המלוה את חבירו בעדים צריך לפורעו בעדים והא
הכא כיון דתבעיה בעדים כמאן דאחופיה בעדים דמי וקמני פטור ומאי
קשיא שאני הכא דפטור מיגו דאי צעי אמר אתמול לא היו דברים
מעולם אלא ודאי כי האי גונא לא אמרינן מיגו ומה שפ' צפ' בתרא

מפלגיא

כל נכסי דבי בר סיסין. כלומר כל אופן קרקעות שקניתי מאתו
אדם ששמו בר סיסין: דמקריא דבי בר סיסין. כך קורין לו ואין
ידוע אם קנהא מזי בר סיסין ולפיכך נקראת כן אף כך שמה מעולם
וידועה היא לו מאזכרתי: אוקמה צידא דלוקח. כדמפסע טעמא
לקמיה דעליה דידיה רמיא לגלוי דלאו
צ' בר סיסין היא: אמר ליה רבא דינא
כפלי להוילאה מספק ממחא יד המוכר
שהוה מוחזק: המוליא מחבירו.
דהיינו לוקח עליו להביא ראיה זכות
ומאחר שאין לו ראיה יפסיד: קשיא
דרבא אדרבא קשיא דרב נחמן אדרב
נחמן. לדעיל נטו: מוקי לה רב נחמן ביד
המוכר ורבא ציד הלוקח והכא
איפכא: דרבא אדרבא לא קשיא.
דבעל דוכתי מוקי לה ביד המוחזק
והתם מוכר כו'. כיון. דכולי עלמא
קרו ליה דבי בר סיסין ונראין הדברים
שליכך נקראת כן שקנהא מזי בר
סיסין והוא אמר לאו מבר סיסין
לקמיה עליה דידיה רמיא לגלוי
ולהביא ראיה דלאו מבר סיסין לקחה
ואם צידא עדים לקמיה הוה דמיקריא
הכי ולא מהי שדות שלתך מבר סיסין
היא מוקמינן לה צדיה דהא פשיטא
לן דהאי דאמר ליה נכסי דבי בר
סיסין מוזכרין לך הכי קאמר ניכסי
שקניתי ממנו ולא נכסי שלא קניתי
ממנו אף על פי שנקראין כן. כך נראית
השיטה: מי לא אמרינן ליה קיים
שטרך. אמרי שהמוכר רואה לפסלו
והחוקה של שלש השנים במקום
השטר היא צאה ומאחר שהמוכר
מעברת על החוקה שאינה חוקה
צריך זה להביא עדים שחוקתה גמורה שלא דר זה עמו. ובהי מרי
עובדי סבירא לן כרז נחמן דהלכתא כותיה דינא [כמוצות יג]. וכן פוסקין
פירוש ר' יחינא (א) קומי: מאי צעים צהאי צינא. שהכל יודעין
שלי היה: א"ל אנה צהאי צהאי הווי. צריך מרחקים שחזק שאין
השיירות מציאות ולא ידעתי ולכן לא מחיתי ומנן צפריקין [מ]. היה צביהודה
והחזיק בגליל אינה חוקה עד שיהא עמו צמדינה צאותה מלכות דהו
שירות מציאות א"י איכא לאוקמה בשעת מירוס ואפילו צאותה מדינה
כדלקמן צהאי פירקין [שס] וכן פירשנו הגאונים כפ' ר"ח. אצל במקום
שהשירות מציאות וליכא חירוס לא מזי טעין הכי דק"ל צפריקין (דף
לח): מחזיקין בנכסי צורח דמחאה שלא צפניו היא מחאה ואי טעין (דף
ידעמי שהחזיק צרי פלוגי בקרקע שלי ולכן לא מחיתי אינו נאמן דכי
הכי דאמרין מחאה שלא צפניו היא מחאה דחצרך חצר אית ליה
ויאמרו לו למחזיק כמו כן אמרו לזה שהאדם אחד מחזיק בקרקע שלו הואיל
ושיירות מציאות וכן הלכה: צהאי הוה ערידנא. למכור סחורתי
ולקנות אחרת ולא ידעתי שאתה דר צביתי וכוון שיש לו בית אחר
בצאותה העיר שהיה מתאכסן שם כל ל' יום. ויש מפרשים שצוקאי הוה
טרידנא ולא היה לי פנאי למחות אע"פ שידעתי ואינו נראה צביני:
אמר

דכמוצות (דף קט: ועס) גבי עשאה סימן לאחר דאם טעין ואמר חזיתי ולקחתי ממנו
שזהיר דמאחר שיש עדים שהיתה שלו וגולה ממנו (ט) אין לו זכות אלא על פיו של זה
שעשאה סימן לו והרי חזר ואמר לקחתי ממך אין נראה
לר"י דכדי האי גונא לא אמרי' מיגו כדפרשית דע"י מה שהיה יכול לטעון תחילה אינו
נאמן עכשיו אלא נראה לר"י דהתם נמי (ו) חזר ואכלה
שני חוקה אחר שעשאה סימן וכי תימא אי אכלה שני חוקה פשיטא ומאי קמ"ל ר' ויחזן
דנאמן ממנ' היא דחוקה שיש עמה טענה הוי זו חוקה וי"ל
דמ"ד דלא מהימן כיון שערער עליו קודם שאכלה שני חוקה לומר שהיא כקמ"ל וכן
הוא עובדא דמייתי
צמר הכי איירי בשאלתה שני חוקה ובעובדא דידין אי הוה מייתי המחזיק סהדי דדר
ציה חד יומא נראה לרשב"א דהוה (ו) לאוקמי לארעא
צדיה אע"ג דליכא מיגו מ"מ טענינן ללוקח מאחר שהיה המוכר נאמן לומר זכנתה
מינך דאי צעי אמר ליה הוה עשיתה שלו א' תו לא מזי למיטען קמי דידי זכנה
מינך או קמי דידי דר זה חד יומא במיגו דאי צעי אמר מינך זכנתיה כיון שכבר
הודה דלא מינייה זכנה לית ליה תו מיגו ואין לו להאמינו במאי דקאמר שמהא
(ט) ממוך שהיה יכול לשקר בתחילה קודם שהודה ללא הוה מסיק אדעתיה
שהיה זקוק לבענה זו והא דקאמר התם רב דאמרין כדמוכח לקמן (דף מט): גבי
הוא דדר בקשמה צעילתה ארבע שנין ולומר מפלגיא זכנתיה דזכנה מינך אמת
לקמיה דר' מייא אמר ליה אייתי סהדי דדר זיה אפילו חד יומא ואוקמי לה צידך
משמע דאי לית ליה סהדי איך נאמן לומר קמי דידי דר זה חד יומא במיגו דאי צעי
אמר מינך זכנתיה כיון שכבר הודה דלא מינייה זכנה לית ליה תו מיגו ואין לו
להאמינו במאי דקאמר שמהא (ט) ממוך שהיה יכול לשקר בתחילה קודם שהודה
ללא הוה מסיק אדעתיה שהיה זקוק לבענה זו והא דקאמר התם רב דאמרין כדמוכח
לקמן (דף מט): גבי הוא דדר בקשמה צעילתה ארבע שנין ולומר מפלגיא זכנתיה
דזכנה מינך אמת לקמיה דר' מייא אמר ליה אייתי סהדי דדר זיה אפילו חד יומא
ואוקמי לה צידך משמע דאי לית ליה סהדי איך נאמן לומר קמי דידי דר זה חד יומא
במיגו דאי צעי אמר מינך זכנתיה כיון שכבר הודה דלא מינייה זכנה לית ליה תו מיגו
ואין לו להאמינו במאי דקאמר שמהא (ט) ממוך שהיה יכול לשקר בתחילה קודם
שהודה ללא הוה מסיק אדעתיה שהיה זקוק לבענה זו והא דקאמר התם רב

מפלגיא

א) לקמן דף קט: (ט) ג' לבי
ב) א' ל' מנחל דקס"ט.

הגרות הב"ח
(א) גמ' בר סיסין מובינא
לן הוה ליה ההיא ארעא:
(ב) שם אוקמה צידא:
(ג) שם אדרב נחמן נמי לא
קשיא התם כיון: (ד) שם
מפלגיא זכנתה דזכנה מינך
לז"ל ומיעוט דלאמר לו נחמן:
(ה) תוס' ד"ה לאו וכו'
בעובדא דהכא דמשמע:
(ו) ב"א"ד חד יומא בביגו:
(ז) ב"א"ד דקאמר השתא
מיגו עשה יול נחמן:
(ח) ב"א"ד מסוף פרק
זה נזכר וכו' ידענא ביה
כפלי שטרך וכו' אי עשאי
קלתיא א"ל כיון דלמחזק:
(ט) ב"א"ד נגזלה ממנו דאין:
לו זכות למחזיק אלא על פני
של זו המעברת שעשאה:
(י) ה"ה לרעה לר"י יחסם
נמי מיידי דחזר ואלסה:
(יא) ב"א"ד לנכסיה דאין:
ליה לאוקמי: (יב) ל"ל
נכסא דר' אבה דאי לא
דחזר ממוכי: (יג) ב"א"ד
בסוף המוכר את הבית נבי
וכו' טענינן להו המחזיק:

מוסף תוספות

א. [ו]הוראה גמורה היה
מודה לו שהוא של
אבותיו, אבל מאי דאמר
ליה הוהא גברא דרדייה
הוה, לאו הוראה היא וכו',
דהא איהו אפר דובנה
מינך, והפה שאמר הוא
הפה שהתיר וכו', שאלו
כבי"ד אמר כן היו
מאמינים אותו, עכשיו
שאמר לו, למה לא יהא
רמזין. ועי"ש ד"ה.
ב. [ז]לא אלימא איהו
לאפקעי מעשה ביד. רשי'
סנהדרין פס' ג. [ו]ניהמנה
במיגו. תוס' סנהדרין ל':
ד. [ו]אפילו אייתי לקמן
וטעון כבי"ד, מנך
וביתיה, לא מהימן, מכיון
דארי האי הוראתו
הוראה רמזין.